

ПОСЛОВАЊЕ УГ „Узус“ САРАЈЕВО
Удружење независних музичких аутора, извођача, аранжера и јавних личности
за период 2005 – 2010. године

I. Правни основ

Институт за стандарде, мјеритељство и интелектуалну својину Босне и Херцеговине (*правни претходник Института за интелектуалну својину БиХ*) Рјешењем број ИП-5472/03-01СЖ од 30.7.2003. године издао је „Узусу“ Сарајево - Удружењу независних музичких аутора, извођача, аранжера и јавних личности одобрење за обављање дјелатности остваривања права умјетника извођача, организација умјетника извођача или другог носиоца права умјетника извођача на основу пуномоћи носилаца права (у даљњем тексту: Удружење „Узус“).

Удружење „Узус“ је уписано у Регистар удружења у Министарству правде БиХ 4.6.2003. године. Према Статуту, циљеви, односно дјелатност Удружења су:

- *заштита ауторских дјела независних музичких аутора, извођача, аранжера и јавних личности чланова Удружења,*
- *међусобна сарадња и размјена искустава чланова из оквира области којима се баве,*
- *праћење рада на терену, пружање правних савјета који се односе на реализацију права у складу са важећим законима који регулишу поједине облике стваралаштва,*
- *едукација млађег чланства,*
- *пружање подршке при организовању концерата, те других јавних наступа, сарадња са другим сличним удружењима, као и институцијама у земљи и иностранству, друге дјелатности у складу са Статутом и актима Удружења.*

Овлашћена лица Удружења „Узус“ су: Денис Муртић, предсједник Скупштине, и Омар Мехмедбашић, предсједник Управног одбора.

II. Статут и организациона питања

Према Статуту, органи Удружења су: Скупштина Удружења и Управни одбор.

Скупштина је највиши орган Удружења и њу сачињавају сви чланови. Скупштина се састаје према потреби, а најмање два пута годишње. Скупштина Удружења: доноси Статут, даје сагласност на правне радње предузете у поступку оснивања Удружења, усваја финансијски план, односно финансијски извјештај за сваку годину, усваја план и програм рада, те завршни рачун Удружења, усваја извјештај о раду Удружења, као и друге извјештаје које припреми Управни одбор, одлучује о удруживању у савезе, припајању, раздвајању, трансформацији, распуштању и престанку рада и другим статусним промјенама Удружења, бира и опозива чланове Управног и Надзорног одбора и предсједника Скупштине и одлучује о свим другим питањима која нису у надлежности другог органа.

Управни одбор дјелује колективно као извршни орган са задатком да координира и организује извршење договореног програма рада и одлука Скупштине. Управни одбор чини седам чланова који се бирају из редова чланова Скупштине.

III. Стицање и располагање имовином Удружења

Имовину Удружења чине: чланарине, добровољни прилози и поклони физичких и правних лица, средства додијељена из буџета, те други приходи стечени у складу са законом. Средства остварена на један од наведених начина Удружење распоређује и троши на основу усвојеног финансијског плана. Коначна расподјела врши се на основу завршног рачуна. Управни одбор врши надзор над намјенским трошењем и располагањем средствима Удружења.

Финансијски извјештај и извјештај о раду Удружења припрема Управни одбор и подноси их Скупштини на усвајање. Ови извјештаји се подnose полугодишње и годишње. Скупштина доноси финансијски извјештај и извјештај о раду.

IV. Извјештај о пословању за период 2005 – 2010. године

У поступку надзора над радом организација за колективно остваривање права Институт за интелектуалну својину Босне и Херцеговине упутио је позив за достављање извјештаја о вођењу послова за период 2005 – 2010. године, те наложио да се доставе:

- назнака права које остварује;
- копије пуномоћи аутора и удружења аутора који су овластили Удружење за остваривање њихових права;
- копије уговора са корисницима према годинама;
- укупно остварени приходи од корисника из БиХ према годинама;
- укупно остварени приходи из иностранства на основу уговора о реципрочном представљању;
- износи расподијељених средстава ауторима и носиоцима права према годинама;
- износи расподијељених средстава ауторима из иностранства путем иностраних колективних организација;
- износи средстава за покривање трошкова рада Удружења према годинама;
- план пословања Удружења према годинама;
- одлуке надлежног органа Удружења о усвајању плана пословања према годинама;
- финансијски извјештај који је усвојио надлежни орган Удружења према годинама;
- ревизорски извјештај заједно са мишљењем овлашћеног ревизора о правилности пословања Удружења и њихове усклађености са законом, актима Удружења и уговорима закљученим са трећим лицима према годинама;
- копије судских и управних одлука у којима је Удружење било једна од странака.

Ради добијања цјеловите информације о средствима која су уплаћивана колективним организацијама, Институт је од дијела корисника (28 корисника) добио податке о износима уплаћених накнада за коришћење ауторских и сродних права од којих је 20 корисника навело да су у извјештајном периоду платили Удружењу „Узус“ износ од укупно **252.900,43 КМ**.

Извјештај о пословању са пратећом документацијом запримљен је 12.2.2011. године.

Уз извјештај достављене су копије уговора са корисницима (119 радио и ТВ-станица) и **226** пуномоћи извођача.

Имајући у виду да нису достављени комплетни подаци од корисника, није било могуће извршити упоређивање са подацима које је доставило Удружење „Узус“, те је извјештај припремљен само на бази података добијених од овог удружења.

V. Финансијско пословање

Према наводима у извјештају, укупна потраживања Удружења „Узус“ у периоду од 2005. до 2010. године износила су **3.164.209,85 КМ** од чега је остварено укупно **794.686,00 КМ**, односно **25%**. Укупни трошкови пословања Удружења „Узус“ износе **586.861,00 КМ**, односно **74%** у односу на остварени приход у извјештајном периоду. Расподијељена средства су исказана у износу од **96.100,00 КМ**, односно **12%** у односу на укупан приход.

Табела 1. Приказ финансијског пословања УГ „Узус“

НАЗИВ КОЛЕКТИВНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ	ГОДИНА	УКУПНА ПОТРАЖИВАЊА	ОСТВАРЕНИ ПРИХОД	ТРОШКОВИ ПОСЛОВАЊА	%	РАСПОРЕЂЕНА СРЕДСТВА	%	РАЗЛИКА (ОСТВАРЕН ОГ ПРИХОДА НАД РАСХОДИМ А)
УГ „Узус“ Сарајево	2005.	95.269,49	78.270,00	75.896,00	97%			2.374,00
	2006.	220.229,00	95.773,00	85.567,00	89%	8.350,00	9%	1.856
	2007.	441.837,00	125.379,00	97.653,00	78%	9.000,00	7%	18.726
	2008.	643.190,00	165.479,00	102.246,00	62%	16.900,00	10%	46.333
	2009.	802.040,65	170.898,00	105.726,00	62%	17.400,00	10%	47.772
	2010.	961.643,71	158.887,00	119.773,00	75%	44.450,00	28%	-5.336
	Укупно	3.164.209,85	794.686,00	586.861,00	74%	96.100,00	12%	111.725,00

Институт је 14.10.2011. године упутио Удружењу „Узус“ позив да допуни извјештај у којем је наложио да достави информацију о томе коме је дозначена **разлика средстава** између оствареног прихода, трошкова пословања и распоређених средстава у износу од **111.725,00 КМ**.

Удружење „Узус“ је 24.10.2011. године доставило Институту тражене податке у којима се наводи да се разлика средстава у износу од **111.725,00 КМ** односи на дио средстава у износу од **55.787,32 КМ** која су остала на рачуну „Узуса“ (извод број 236 од ИСП банке на 31.12.2010), а други дио средстава у износу од **55.000,00 КМ** је повучен са рачуна и стављен на благајну, а затим поново враћен на рачун у јулу 2011. године, а средства у износу од **938,00 КМ** искоришћена су за исплату топлог obroка радницима у јануару 2011. године.

У извјештајном периоду Удружење „Узус“ је, ради наплате својих потраживања, поднијело тужбу против РТВ „БН“ д.о.о. Бијељина ради исплате дуга у износу од **28.271,34 КМ**. Судски поступак је у току. Удружење „Узус“ је склопило уговор о вансудској нагодби са

Алтернативном телевизијом Бања Лука ради исплате дуга у износу од **25.648,22 КМ** (50% у новцу и 50% компензацијом).

У извјештају се наводи да Удружење „Узус“ **није вршило расподјелу средстава ауторима из иностранства** уз образложење да је потписало билатералне споразуме о сарадњи са иностраним колективним организацијама (ХУЗИП Хрватска, ИПФ Словенија, СТОАРТ Пољска итд.), а све по препоруци SCARP-а (кровне асоцијације удружења која се баве колективном заштитом права умјетника извођача), који су типског карактера и у којима је регулисано питање расподјеле средстава ауторима из иностранства. Споразумом је директно регулисано питање расподјеле средстава ауторима из иностранства на начин да надокнада наплаћена и дистрибуисана по основу Споразума о сарадњи остаје у земљи у којој је наплаћена.

Уз извјештај су достављене и сљедеће одлуке:

- Одлука о усвајању прегледа укупно остварених прихода од корисника из БиХ за период 2005-2010. године;
- Одлука о усвајању прегледа укупно остварених прихода од корисника из иностранства за период од 2005. до 2010. године;
- Одлука о усвајању прегледа укупно расподијељених средстава ауторима из иностранства путем иностраних колективних организација;
- Одлука о усвајању прегледа укупно расподијељених средстава ауторима из БиХ за период од 2005. до 2010. године;
- Одлука о усвајању прегледа укупних средстава за покривање трошкова рада Удружења са процентом у односу на укупан приход за период од 2005. до 2010. године;
- Одлука о усвајању прегледа Плана пословања Удружења за период 2005-2010. године;
- Одлука о усвајању прегледа судских и управних одлука у којима је Удружење било једна од странака.

Напомена: Све наведене одлуке су донесене на сједници Скупштине Удружења која је одржана **12.2.2011. године** у Сарајеву.

З а к љ у ч а к

Анализом података добијених од Удружења „Узус“ констатовано је сљедеће:

1. У документима које је Удружење „Узус“ доставило примјетна је недоследност у погледу означавања носилаца права која „Узус“ остварује на колективан начин. Наиме, у појединим документима помињу се умјетници извођачи, а у другим документима се помињу аутори музичких дјела. Удружење је од Института добило дозволу за обављање дјелатности колективног остваривања права умјетника извођача, организација умјетника извођача или других носилаца права умјетника извођача. У списку лица која су овластила Удружење „Узус“ за колективно остваривање ауторских права наведени су умјетници извођачи. С друге стране, у Рјешењу Министарства правде Босне и Херцеговине о уписивању у Регистар удружења наведено је да су циљеви, односно дјелатност Удружења заштита ауторских дјела независних музичких аутора (што се каже и у пуном називу Удружења). Такође, у документима о

финансијском пословању наводи се да су остварени приходи расподијељени ауторима, а не умјетницима извођачима. Будући да Институт нема увид у податке о конкретним трансакцијама расподјеле, није могуће утврдити да ли је ријеч само о терминолошкој непрецизности, или о пословању ван оквира дозволе Института.

2. Укупна потраживања Удружења у извјештајном периоду исказана су у износу од **3.164.209,85 KM**, а остварени приход је **794.686,00 KM**. Разлика између потраживања и прихода износи **2.369.523,85 KM**. Из приложене документације није видљиво због чега потраживања нису реализована у истом периоду.

Укупни трошкови пословања Удружења су **586.861,00 KM (74%** од остварених прихода), а носиоцима права расподијељено је свега **96.100,00 KM (12%)**. Разлика средстава у износу од **111.725,00 KM (14%** у односу на укупно остварени приход) није поткријељена релевантном документацијом.

Имајући у виду да је смисао колективног остваривања ауторског и сродних права убирање средстава за рачун носилаца права и да, према међународној пракси, трошкови организације не би смјели да прелазе 20-30% оствареног прихода, а остатак треба расподијелити носиоцима права, Удружење „Узус“ својим пословањем крши тај принцип, исказујући велику несразмјеру између трошкова пословања и расподјеле носиоцима права. Према извјештају о раду за 2006. годину, расподјела прихода носиоцима права вршена је линеарно, у паушалном износу једнако за све извођаче, а не на бази стварног коришћења предмета заштите. Институту нису достављени подаци о начину расподјеле средстава носиоцима права у осталим годинама.

3. Према Статуту Удружења „Узус“, Скупштина Удружења је обавезна да се састаје најмање два пута годишње и има овлашћења да доноси финансијски план, финансијски извјештај и завршни рачун Удружења. Из приложене документација није видљиво да се Скупштина редовно састајала, нити да је редовно доносила одлуке из своје надлежности. Све одлуке које се односе на финансијско пословање Удружења за извјештајни период су донесене 12.2.2011. године, након позива Института за достављање извјештаја.
4. Приликом доношења опште оцјене о пословању Удружења „Узус“ треба имати у виду да се извјештајни период односи на вријеме важења Закона о ауторском и сродним правима из 2002. године (стари закон), којим је материја колективног остваривања ауторског и сродних права била регулисана само у рудиментарном виду. Будући да се од 2010. године примјењује Закон о колективном остваривању ауторског и сродних права, који наглашено прецизно регулише ову материју у складу са стандардима у упоредном праву, неопходно је констатовати да досадашњи начин пословања Удружења „Узус“ није могуће наставити, јер не задовољава стандарде у погледу транспарентности и демократичности рада организације, начина расподјеле прихода и ефикасности остваривања законски регулисаног циља.

[Крај документа]